

Waterschimmel *Phytophthora ramorum*

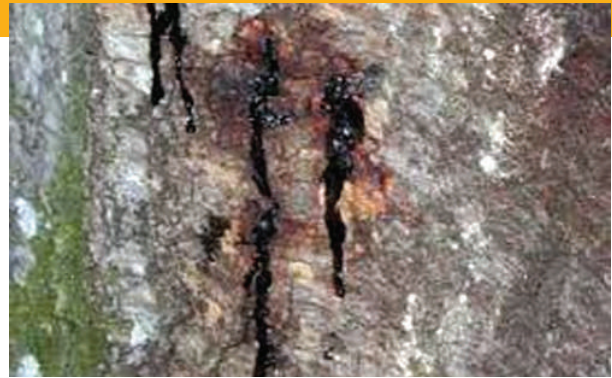
Menno Boomsluiters, NMV

Exotische schimmels en aanverwante soorten kunnen zich invasief gedragen. Eenmaal in Europa aangekomen, kunnen hun onzichtbare sporen zich snel honderden kilometers verspreiden. Als aantastingen eenmaal zichtbaar worden, is het te laat. Daarom is het belangrijk dat er een gezamenlijke Europese aanpak is, zoals de voorbeelden in dit artikel laten zien.

Een voorbeeld is de essentakziekte. Deze ziekte is in Europa voor het eerst in 2007 vastgesteld en in 2009 in Nederland. De veroorzaker van deze ziekte, het vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*), een minuscuul paddenstoeltje, is in 2012 voor het eerst in Nederland gevonden. Nu vijf jaar later roept het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland in Wageningen het publiek op om, nu nog gezonde, essen te melden. Het centrum stelt dat door de essentaksterfte grootschalige kap van de es onafwendbaar is. Het grootschalig verdwijnen van de es zal zeker invloed hebben op de ecosystemen waarin ze thuishoort en op soorten die in hun bestaan afhankelijk zijn van deze boom.

U vraagt zich wellicht af wat na de iep en de es de volgende voor Nederland belangrijke boom is, die het slachtoffer kan worden. Mogelijk is dat de zomereik. Al enkele jaren wordt in West-Europa sporadisch een waterschimmel waargenomen die sinds 1995 in het westen van de Verenigde Staten al vele duizenden eiken heeft gedood. De soort waar het hier om gaat is *Phytophthora ramorum* een verwant van de aardappelziekte. In Nederland is deze soort waargenomen op rododendron en een enkele boom die daarbij in de buurt stond. Technisch gezien worden waterschimmels weliswaar niet tot de schimmels gerekend, maar er zijn een aantal uiterlijke overeenkomsten. Zo lijkt het ziektebeeld op dat wat schimmels kunnen veroorzaken en vormen ze schimmeldraden.

Phytophthora ramorum is te herkennen aan symptomen, die verschillen per plant of gewas. Bij eik en beuk zijn bloedende plekken op de stam zichtbaar, die zich uitbreiden en snel afstervende takken en kruinen van bomen waar het dode blad aan blijft hangen.

Bloedende plek op stam door de waterschimmel *Phytophthora ramorum*. (Bron: Wikipedia Common)

Bij rododendron is de ziekte onder andere te herkennen aan het afsterven van twijgen, die bruin tot zwart verkleuren, waarbij de dode bladeren aan de top van de twijg blijven hangen.

De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) heeft door het houden van streng toezicht tot op heden een grote uitbraak weten te voorkomen. Ook op Europese schaal wordt toezicht gehouden. *Phytophthora ramorum* kan veel soorten bomen en struiken aantasten. Met name vertegenwoordigers van de familie van napjesdragers zoals eik en beuk en vertegenwoordigers uit de familie van de Ericaceae zoals rododendron en bosbes. De verspreiding van deze ziekte gaat niet door sporen die door de lucht zweven. De sporen kunnen zich, voortbewegend door een waterfilmje, na een regenbui van de ene naar de andere plant verspreiden. Verspreiding vindt ook plaats door besmette aarde die aan schoenen of autobanden kleeft.

Net als bij het melden van gezonde essen aan het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland, kan het publiek ook meehelpen aan het melden van zieke bomen. Bomen kunnen door verschillende oorzaken afsterven. Vooral bij de combinatie van zieke rododendron en zieke eiken of beuken is het risico op *Phytophthora ramorum* hoog. Komt u verdachte bomen tegen meld deze dan voorzien van een foto en locatie aan exoten@mycologen.nl

Eerder is in Kijk op Exoten nummer 10 en nummer 6 een oproep gedaan om zieke walnootbomen en tamme kastanjes te melden. Zie voor een beschrijving van deze ziekten aldaar. (www.ravon.nl/nieuwsbriefexoten)